

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.3 din 22/02/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, versiune consolidată în data de 15.05.2007

Analizând propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.3 din 22/02/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, versiune consolidată în data de 15.05.2007, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B 740 din 13.12.2007,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

I. Observații generale

1. Prezenta propunere legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare.

Noua reglementare este motivată de necesitatea eliminării lacunelor actualului cadru legal instituit prin Legea nr.3/2000, cu modificările și completările ulterioare.

Propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, împrumutând caracterul actului normativ de bază, fiind incidente prevederile art.73 alin.(3) lit.d) din Constituția României, republicată.

În aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituție, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Cu privire la soluțiile legislative preconizate prin proiect, semnalăm că unele dintre ele trebuie reanalizate pentru a fi în concordanță cu prevederile Legii fundamentale, cu deciziile Curții

Constituționale, sau pentru a fi corelate cu dispozițiile altor acte normative tangente obiectului de reglementare.

Astfel, referitor la **pct.1** prin care se propune completarea **art.12 alin.(1)**, semnalăm că acest text a fost declarat **neconstituțional prin Decizia nr.567/2006 a Curții Constituționale**, reținându-se că acesta limitează, în mod nejustificat, prerogativele constituționale ale Președintelui României, în acest domeniu. Menționăm că norma a fost suspendată de drept 45 de zile, respectiv până la data de 27 august 2006, după care au operat prevederile art.147 alin.(1) din Constituție.

Pentru aceste motive, pct.1 ar fi trebuit să prevadă abrogarea art.12 alin.(1).

3. Cu privire la normele propuse la **pct.2** pentru **alin.(3) și (4) ale art.12**, semnalăm că acestea încalcă dispozițiile art.90 din Constituție, potrivit cărora „Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere „poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național”.

Din examinarea textului constituțional nu rezultă alte condiționări privind organizarea referendumului, ci doar faptul că această procedură presupune două faze: consultarea Parlamentului și consultarea poporului. Așa cum a reținut și Curtea Constituțională prin decizia sus citată, se deduce, fără echivoc, că art.90 din Constituție stabilește **competența exclusivă a Președintelui în determinarea problemelor de interes național** ce se supun referendumului. Numai Președintele României are dreptul de a decide care sunt problemele de interes național și, în cadrul acestora, de a stabili, prin decret, problema concretă care se supune referendumului, precum și data desfășurării acestuia. De aceea, este necesară eliminarea pct.2 al articolului unic.

4. Referitor la art.13 alin.(1), propus la **pct.3** din proiect, menționăm că prin adăugarea sintagmei finale „cu excepția celor vizând separatismul pe criterii etnice sau separatismul teritorial”, textul devine neconstituțional. Amintim că, potrivit art.4 alin.(2) din Constituție, „România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, **de origine etnică**, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială”.

Totodată, în conformitate cu prevederile art.30 alin.(7) din Legea fundamentală, „sunt interzise prin lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, **incitarea la discriminare, la separatism teritorial** sau la

violență, publică ...”. Rezultă, așadar, că separatismul pe criterii etnice sau separatismul teritorial sunt interzise prin Constituție, **astfel că aceste aspecte nu pot să constituie obiect al referendumului local.** Se impune eliminarea pct.3 din proiect. Observația este valabilă și pentru **actualul pct.32** din proiect.

5. În legătură cu art.21 propus la **pct.4**, semnalăm că deși textul face referire la modelul declarației din anexa 1, aceasta nu însoțește proiectul, astfel că nu sunt cunoscute datele din conținutul acesteia pe care membrii biroului secției de votare trebuie să le verifice.

Pe de altă parte, fiind declarație **pe propria răspundere**, nu se înțelege de ce membrii biroului **electoral** al secției de votare ar trebui să semneze respectiva declarație. Se impune revederea textului.

6. Textul art.50 propus la **actualul pct.33** face referire la închisoarea contravențională, sancțiune care, în conformitate cu dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.108/2003 pentru desființarea închisorii contravenționale, aprobată prin Legea nr.28/2004, nu mai este reglementată în legislația română. Se impune modificarea corespunzătoare a textului.

II. Observații de redactare și de tehnică legislativă

1. La **titlu**, pentru respectarea uzanțelor în redactarea actelor normative, este necesară reformularea textului, astfel:

„Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului”.

2. La partea introductivă a **articolul unic**, din rațiuni de tehnică legislativă, textul trebuie reformulat după cum urmează:

“**Articol unic.** - Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 24 februarie 2000, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:”.

3. La **actualul pct.6**, partea dispozitivă privește completarea art.22 cu încă două noi alineate, ceea ce impune ca aceasta să corespundă sintagmei prevăzută la art.58 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel:

“6. După alineatul (2) al articolului 22 se introduc două noi alineate, alin. (3) și (4), cu următorul cuprins:”.

Se vor reda noile texte propuse.

4. Întrucât **actualule pct.7, 8 și 9** vizează modificarea și completarea art.24 din legea de bază, este necesară comasarea acestora

într-un singur punct, pentru a cărei parte introductivă propunem următoarea redactare:

„Articolul 24 se modifică și va avea următorul cuprins:”.

În continuare se vor reda textele propuse spre modificare, respectiv alin.(1) și (2), textul alin.(3) care rămâne nemodificat, precum și noile texte propuse, respectiv alin.(4) și (5).

În partea finală a noului alin.(5), pentru precizia normei, este necesar să se introducă prepoziția “pentru” înaintea expresiei “hotărârile adoptate”.

5. Fără a ne pronunța asupra aspectelor de oportunitate legate de componența Biroului Electoral Central, menționăm că norma propusă la actualul **pct.7** pentru alin.(1) al art.24 trebuie să se refere la Înalta Curte de Casație și Justiție. Observația este valabilă și pentru alin.(2) al art.24 propus la actualul **pct.8**.

De altfel, pentru actualizarea denumirii instanței supreme, în finalul proiectului ar trebui inserată o normă potrivit căreia, în cuprinsul legii, denumirea „Curtea Supremă de Justiție” se înlocuiește cu denumirea „Înalta Curte de Casație și Justiție”.

6. Întrucât actualele **pct.10 și 11** se referă la modificarea a două alineate ale aceluiași articol, pentru suplețea reglementării, este necesară comasarea acestora într-un singur punct, cu următoarea parte dispozitivă:

“Alineatele (1) și (4) ale articolului 25 se modifică și vor avea următorul cuprins:”.

În continuare se vor reda textele propuse, iar partea dispozitivă a actualului **pct.11** se va elimina, dându-se punctelor subsecvente o nouă numerotare.

Cu privire la alin.(1), semnalăm că acesta cuprinde mai multe idei, iar pentru coerența textului acesta ar trebui să fie redactat în mai multe fraze.

7. Pentru ca partea dispozitivă a **pct.12** să fie conformă sintagmei consacrate prin art.58 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este necesară reformularea textului, astfel:

“12. După alineatul (4) al articolului 25 se introduc 5 noi alineate, alin. (5), (6), (7), (8) și (9), cu următorul cuprins:”.

Urmează textele noilor alineate.

8. Întrucât **pct.13 și 14** se referă la modificarea a două alineate ale aceluiași articol, pentru suplețea reglementării este necesară

comasarea acestora într-un singur punct, pentru a cărui parte dispozitivă propunem următoarea redactare:

“Alineatele (1) și (1³) ale articolului 27 se modifică și vor avea următorul cuprins:”.

Urmează noile texte propuse, iar partea dispozitivă a **pct.14** se va elimina, dându-se punctelor subsecvente o nouă numerotare.

9. Întrucât expresia “se elimină” este improprie stilului normativ, la **actualul pct.15** este necesară înlocuirea acesteia cu expresia “se abrogă”.

10. Din considerente de tehnică legislativă, la **pct.16** este necesară reformularea părții dispoitive, astfel:

“16. La articolul 28 alineatul (1), litera c) se modifică și va avea următorul cuprins:”.

Urmează textul propus pentru lit.c).

11. Referitor la noul text propus la **pct.18** pentru alin.(1) al art.31, menționăm că este necesar ca acesta să fie marcat cu cifra “(1)”.

12. Deoarece la **pct.20** se are în vedere doar modificarea alin.(2) al art.32, din rațiuni de tehnică legislativă se impune eliminarea expresiei “și se completează” din partea dispozitivă a acestui punct. Observația este valabilă și pentru partea dispozitivă de la **actualul pct.27 și pct.28**.

Cu privire la textul propus pentru art.32 alin.(2) este necesar ca, pentru un spor de rigoare în redactare, acesta să fie reformulat, întrucât sintagma „aplicarea ștampilei de control pe buletinele de pe prima pagină a acestuia” nu exprimă în mod corect ideea inițiatorilor.

13. La partea dispozitivă a **pct.21**, este necesară înlocuirea expresiei “se completează” cu expresia “se modifică”. Observația este valabilă și pentru partea dispozitivă a **pct.23**, cu recomandarea ca noul text propus să fie marcat ca “Art.35”, precum și pentru partea dispozitivă a **pct.24, 26 și 31**.

14. La **actualul pct.22**, textul propus trebuie să fie precedat de abrevierea „Art.34”.

15. Textul propus la **actualul pct.24** pentru alin.(1) al art.27, care face referire la cartea de alegător, nu este corelat cu dispozițiile art.21 propus la **pct.4**, potrivit cărora cetățeanul își exercită dreptul de vot pe baza actului de identitate sau a adeverinței care ține loc de act de identitate.

De altfel, făcând referire la cartea de alegător, textul nu are în vedere nici dispozițiile Legii nr.373/2004 privind alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, care precizează când anume este utilizat acest document. Observația are în vedere și textul art.37 alin.(4) propus la **actualul pct.26**.

16. Din considerente gramaticale, în cuprinsul art.27 alin.(3) propus la actualul **pct.25**, cuvântul „grilă” trebuie înlocuit prin cuvântul „grijă”.

17. Pentru un spor de rigoare în redactare, la alin.(4) al art.43¹ propus la actualul **pct.27**, propunem ca partea finală a textului să fie reformulată, astfel:

„de listele electorale permanente, listele electorale suplimentare, declarațiile alegătorilor, precum și de contestațiile formulate, va fi înaintat Biroului Electoral Central”.

18. Din considerente de tehnică legislativă, partea dispozitivă a **pct.29** trebuie să fie reformulată, astfel:

“29. După alineatul (5) al articolului 43¹, se introduce un nou alineat, alin. (6), cu următorul cuprins:”.

Urmează textul propus pentru alin.(6).

Referitor la textul propus, semnalăm că în mod greșit acesta se referă la „anularea alegerilor”, deoarece obiectul de reglementare al Legii nr.3/2000 îl reprezintă **referendumul**.

Totodată, textul trebuie corelat cu dispozițiile art.43¹ alin.(5) propus la **pct.28**, referitor la sesizarea organelor de urmărire penală în cazul în care se constată existența unor persoane care și-au exercitat votul de mai multe ori.

19. Pentru corelare cu textul propus la **pct.28** pentru alin.(5) al art.43¹, din cuprinsul **art.44** propus la actualul **pct.30** este necesară eliminarea sintagmei finale „a alegătorilor înscriși pe listele suplimentare”.

Totodată, textul trebuie să fie precedat de abrevierea „Art.44”.

20. La partea dispozitivă a **pct.35**, din rațiuni de tehnică legislativă, textul trebuie reformulat astfel:

“35. După alineatul (1) al articolului 58 se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins:”.

21. La partea dispozitivă a **pct.36**, tot din considerente de tehnică legislativă, expresia “articolul 61¹” trebuie redată sub formă abreviată, respectiv “art.61¹”.

PREȘEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București

Nr. 15/07.01.2008